

trus in Actibus Apostolorum loquatur et dicat : « Deus » mihi dixit neminem hominem communem dicendum et » immundum¹. » Cæterum si homines impedire aliquid ad consecutionem gratiæ possit, magis adultos et provec- tos et majores natu possint impedire peccata graviora. Porro autem si etiam gravissimis delictoribus et in Dominum multum ante peccantibus, cum postea crediderint, remissa peccatorum datur, et a baptismo atque gratia nemo prohibetur, quanto magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccavit, nisi quod secundum Adam carnaliter natus contagium mortis antiquæ prima nativitate contraxit? qui ad remissam peccatorum accipiendam hoc ipso facilius accedit, quod illi dimittuntur, non propria, sed aliena peccata? » Videte quemadmodum de hac re nihil dubitans, solvit illam unde dubitabatur. Hoc de fundamento Ecclesiæ sumpsit, ad confirmandum lapidem nutantem.

XX. Impetremus ergo, si possumus, a fratribus nostris, ne nos insuper appellent hæreticos, quod eos talia disputantes nos appellare possimus forsitan si velimus, nec tamen appellamus. Sustineat eos mater piis visceribus sanandos, portet docendos, ne plangat mortuos. Nimium est quo progrediuntur; multum est, vix ferendum est, magnæ patientiæ adhuc ferri. Non abutantur hac patientia Ecclesiæ, corrigantur, bonum est. Ut amici exhortamur, non ut inimici litigamus. Detrahunt nobis, ferimus : canoni non detrahant, veritati non detrahant; Ecclesiæ sanctæ pro remissione peccati originalis parvulorum quotidie laboranti non contradicant. Fundata ista res est. Ferendus est disputator errans in aliis quæstionibus non diligenter digestis, nondum plena Ecclesiæ auctoritate firmatis; ibi ferendus est error : non tantum progredi debet, ut

¹ Act. x, 15.

etiam fundamentum ipsum Ecclesiæ quater moliatur. Non expedit, adhuc forte nostra non est reprehendenda patientia : sed debemus timere ne culpetur etiam negligentia. Sufficiat Charitati Vestræ, habete ad illos qui nostis illos, habete cum illis amice, fraterne, placide, amanter, dolenter : quidquid potest faciat pietas; quia postea diligenda non erit impietas. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CCXCV¹.

In natali Apostolorum Petri et Pauli, I.

I. Iustum nobis diem beatissimorum Apostolorum Petri et Pauli passio consecravit. Non de obscuris aliquibus Martyribus loquimur, « In omnem terram exiit sonus eorum », et in fines orbis terræ verba eorum². » Isti Martyres viderunt quod prædicaverunt, secuti æquitatem, confitendo veritatem, moriendo pro veritate. Beatus Petrus, primus Apostolorum, vehemens Christi amator, qui meruit audire : « Et ego dico tibi : Quia tu es Petrus. » Dixerat enim ipse : Tu es Christus Filius Dei vivi. » Christus illi : Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super » hanc petram ædificabo Ecclesiam meam³. » Super hanc petram ædificabo fidem, quam confiteris. Super hoc quod dixisti : « Tu es Christus Filius Dei vivi, » ædificabo Ecclesiam meam. Tu enim es Petrus : A petra Petrus, non a Petro petra. Sic a petra Petrus, quomodo a Christo Christianus. Vis nosse de qua petra Petrus dica-

¹ Alias de Diversis 108. — ² Psal. xvm, 5. — ³ Matth. xvi, 18.

tur? Paulum audi: « Nolo enim vos ignorare, fratres: Apostolus Christi dicit: « Nolo vos ignorare, fratres, quia » patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes per » mare transierunt et omnes in Moyse baptizati sunt in » nube et in mari, et omnes eundem cibum spiritalem » manducaverunt, et omnes eundem potum spiritalem » biberunt. Bibebant enim de spiritali sequente eos petra: » petra autem erat Christus¹. » Ecce unde Petrus.

II. Dominus Jesus Discipulos suos ante passionem suam, sicut nostis, elegit, quos Apostolos appellavit. Inter hos pene ubique solus Petrus, totius Ecclesiae meruit gestare personam. Propter ipsam personam, quam totius Ecclesiae solus gestabat, audire meruit: « Tibi dabo claves regni » coelorum. » Has enim claves non homo unus, sed unitas accepit Ecclesiae. Hinc ergo Petri excellentia praedicatur, quia ipsius universitatis et unitatis Ecclesiae figuram gessit, quando ei dictum est: « Tibi trado, » quod omnibus traditum est. Nam ut noveritis Ecclesiam accepisse claves regni coelorum, audite in alio loco quid Dominus dicat omnibus Apostolis suis: « Accipite Spiritum » sanctum. Et continuo: Si cui dimiseritis peccata, di- » mittentur ei; si cui tenueritis, tenebuntur. » Hoc ad claves pertinet, de quibus dictum est: « Quae solveritis » in terra, soluta erunt et in coelo; et quae ligaveritis in » terra, ligata erunt et in coelo². » Sed hoc Petro dixit. Ut scias quia Petrus universae Ecclesiae personam tunc gerebat, audi quid ipsi dicatur, quid omnibus fidelibus sanctis: « Si peccaverit in te frater tuus, corripe illum » inter te et ipsum solum. Si non te audierit, adhibe » tecum unum aut duos; scriptum est enim: In ore duo- » rum aut trium testium, stabit omne verbum. Si nec » ipsos audierit, refer ad Ecclesiam: si nec ipsam audie-

¹ 1 Cor. x, 1-4. — ² Joan. xx, 22, 23.

» rit, sit tibi tanquam ethnicus et publicanus. Amen dico vobis, quia quae ligaveritis in terra, ligata erunt » et in coelo; et quaecumque solveritis in terra, soluta » erunt et in coelo¹. » Columba ligat, columba solvit; aedificium supra petram ligat et solvit. Timeant ligati, timeant soluti. Qui soluti sunt, timeant ne ligentur; qui ligati sunt, orent ut solvantur: « Criniculis peccato- » rum suorum unusquisque constringitur²: » et praeter hanc Ecclesiam nihil solvitur. Quatriduano mortuo dicitur: « Lazare, prodi foras³. » Et prodiit de monumento institis ligatus manibus et pedibus. Excitat Dominus, ut mortuus de monumento prodeat, si cor tangit, ut peccati confessio foras exeat. Sed parum adhuc ligatus est. Dominus ergo, postquam exiit Lazarus de monumento ad Discipulos suos, quibus dixerat: « Quaecumque solveritis » in terra, soluta erunt et in coelo: Solvite, inquit, eum » et sinite abire. » Per se excitavit, per Discipulos solvit.

III. Proinde Ecclesiae fortitudo in Petro maxime commendata est; quia euntem ad passionem secutus est Dominus: et infirmitas quaedam notata; quoniam interrogatus ab ancilla, negavit Dominum. Ecce ille amator subito negator. Invenit se, qui praesumpserat de se. Dixerat enim, sicut nostis: « Domine, tecum ero usque ad » mortem: et si opus fuerit ut moriar, animam meam » pro te ponam⁴. » Et Dominus ad praesumptorem: « Ani- » mam tuam pro me pones? Amen dico tibi, antequam » gallus cantet, ter me negabis⁵. » Factum est quod praedixerat medicus: fieri non potuit quod praesumpsit aegrotus. Sed quid? Continuo respexit eum Dominus. Sic scriptum est, sic loquitur Evangelium: « Respexit eum » Dominus, et exiit foras, et flevit amare⁶. » Exiit foras:

¹ Matth. xviii, 15-18. — ² Prov. v, 22. — ³ Joan. xi, 43. — ⁴ Matth. xvi, 35. — ⁵ Joan. xiii, 38. — ⁶ Luc. xxii, 61, 62.

hoc est confiteri. « Flevit amare, » qui noverat amare. Dulcedo secuta in amore, cujus amaritudo præcesserat in dolore.

IV. Merito etiam post resurrectionem Dominus ipsi Petro oves suas commendavit pascendas. Non enim inter Discipulos solus meruit pascere Dominicas oves : sed quando Christus ad unum loquitur, unitas commendatur, et Petro primitus, quia in Apostolis Petrus est primus. « Simon Joannis, inquit Dominus, amas me? » Respondit ille : « Amo. » Et iterum interrogatus, iterum respondit. Et tertio interrogatus, et tanquam illi non credatur contristatur. Sed quomodo ei non credebat, qui cor ejus videbat? Denique post illam tristitiam sic respondit : « Domine, tu scis omnia, tu scis quia amo te ¹. » Non enim quia scis, hoc solum, nescis. Noli tristis esse Apostole, responde semel, responde iterum, responde tertio. Ter vincat in amore confessio, quia ter victa est in timore præsumptio. Solvendum est ter quod ligaveras ter. Solve per amorem, quod ligaveras per timorem. Et tamen Dominus semel, et iterum, et tertio oves suas commendavit Petro.

V. Attendite, fratres mei : « Pasce, inquit, oviculas » meas, pasce agnos meos. Pasce oves meas : » numquid dixit, tuas? Pasce, bone serve, oves Dominicas, habentes Dominicum characterem. « Numquid enim Paulus pro » vobis crucifixus est? aut in nomine Petri et Pauli baptizati estis? » Ergo pasce oves ejus, ablutas baptismo ejus, signatas nomine ejus, redemptas sanguine ejus. « Pasce, inquit, oves meas. » Nam hæretici servi mali et fugitivi, quod non emerunt dividentes sibi, et de furtis peculia tanquam propria facientes, suas oves sibi videntur pascere. Nam quid est aliud, rogo vos : Nisi te ego bap-

¹ Joan. xxi, 15. — ² 1 Cor. 1, 13.

tizavero, immundus eris : Nisi baptismum meum habueris, ablutus non eris? Ita-ne non audistis : « Maledictus » omnis qui spem suam ponit in homine ¹? » Proinde, charissimi, quos baptizavit Petrus, oves Christi sunt; et quos baptizavit Judas, oves Christi sunt. Nam videte quid dicat sponsus dilectæ suæ in Cantico canticorum, quando ei dixit sponsa : « Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, » ubi pascis, ubi cubas in meridie : ne forte fiam sicut » operta, super greges sodalium tuorum². Annuntia, inquit, » mihi, ubi pascis, ubi cubas in meridie, » in splendore veritatis, in fervore charitatis. Quare times, o dilecta? quid times? « Ne forte fiam, inquit, sicut operta, » id est, sicut obscura, sicut non Ecclesia, quia Ecclesia non est operta : « Non enim potest civitas abscondi super montem cons- » tituta³. Et errando incurram, » non in gregem tuum, sed, » In greges sodalium tuorum. » Etenim hæretici sodales dicuntur. « A nobis exierunt⁴ : » ad unam nobiscum mensam, antequam exirent, accesserunt. Ergo quid ei respondetur? « Nisi cognoveris temetipsam : » sponsus dicit, interroganti respondet : « Nisi cognoveris temetip- » sam, o pulchra inter mulieres : » O verax inter hæreses ; « Nisi cognoveris temetipsam : » quia de te prædicta sunt tanta : « In semine tuo benedicentur omnes gentes⁵ : » Deus deorum Dominus locutus est, et vocavit terram⁶, » a solis ortu usque ad occasum : Postula a me, et dabo » tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam » terminos terræ⁷ : In omnem terram exiit sonus eorum, » et in fines orbis terræ verba eorum⁸ : » de te testimonia ista prædicta sunt. » Nisi ergo cognoveris temetipsam, exi » tu. » Ego enim te non ejicio, ut dicant de te qui re-

¹ Jerem. xvii, 5. — ² Cant. 1, 6. — ³ Matth. v, 14. — ⁴ 1 Joan. ii, 19. — ⁵ Gen. xxii, 8. — ⁶ Psal. xlix, 1. — ⁷ Id. ii, 8. — ⁸ Id. xviii, 5.

manserint : « Ex nobis exierunt¹. Exi tu in vestigiis gregum : » non gregis, de quo dictum est : « Erit unus grex » et unus Pastor¹. Exi tu in vestigiis gregum, et pasce » hœdos tuos : » non sicut Petrus, « oves meas². » Pro his commendatis sibi ovibus Petrus meruit martyrio coronari, quod hodierna solemnitate per orbem meruit celebrari.

VI. Veniat et de Saulo Paulus, de lupo agnus; prius inimicus, postea Apostolus; prius persecutor, postea prædicator. Veniat, accipiat litteras a principibus sacerdotum, ut ubicumque invenerit Christianos, vinctos adducat ad pœnas. Accipiat, accipiat, proficiscatur, pergat, anhelet cædem, sitiatur sanguinem : « Qui habitat in cœlis, irridebit » eum³. » Ibat enim, sicut scriptum est, spirans cædem; et propinquabat Damascum. Tunc Dominus de cœlo : « Saule, » Saule, quid me persequeris? » Ego sum hic, ego sum ibi : hic caput, ibi corpus. Non ergo miremur, fratres, ad corpus Christi pertinemus. « Saule, Saule, quid me » persequeris? Durum est tibi adversus stimulum calcitrare⁴. » Te lædis : nam Ecclesia mea persecutionibus crescit. At ille pavens et tremens : « Domine, qui es tu? » Et ille, « Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. » Continuo mutatus expectat imperium : ponit invidentiam, præparat obedientiam. Dicitur ei quid faciat. Et antequam Paulus baptizetur, loquitur Dominus Ananias : « Vade ad illum vicum, ad illum hominem nomine » Saulum, baptiza illum; quia vas electionis mihi est. » Vas aliquid portare debet, vas inane esse non debet. Vas implendum est : unde, nisi gratia? Ananias autem respondit Domino nostro Jesu Christo : « Domine, andivi quia » homo iste multa mala fecit sanctis tuis. Et nunc litteras

¹ 1 Joan. ii, 19. — ² Joan. x, 16. — ³ Psal. ii, 4. — ⁴ Act. ix, 4.

» portat a principibus sacerdotum, ut ubicumque invenerit viæ hujus viros, vinctos adducat. » Et Dominus ad illum, « Ego illi ostendam quæ illum oporteat pati » pro nomine meo. » Trepidabat Ananias, audito nomine Sauli : trepidabat famam lupi infirma ovis, etiam sub manu pastoris.

VII. Ecce ostendit illi Dominus quæ illum oporteret pati pro nomine ejus. Post exercuit illum in labore. Ipse in vinculis, ipse in plagis, ipse in carceribus, ipse in naufragiis. Ipse illi procuravit passionem : ipse perduxit ad istum diem. Unus dies passionis duobus Apostolis. Sed et illi duo unum erant : quanquam diversis diebus paterentur, unum erant. Præcessit Petrus, secutus est Paulus. Primo Saulus, postea Paulus : quia primo superbus, postea humilis. Saulus a Saüle sancti David persecutore. Dejectus est persecutor, erectus est prædicator. Mutavit nomen superbi ad humilitatem. Paulus enim modicus est. Verba videte Charitatis Vestræ : nonne quotidie dicimus, Post paululum videbo te, paulo post faciam hoc, aut illud? Ergo quid est Paulus? Ipsum interroga. « Ego sum, » inquit, minimus Apostolorum¹. »

VIII. Celebramus diem festum, Apostolorum nobis sanguine consecratum. Amemus fidem, vitam, labores, passionem, confessionem, prædicationem. Proficimus enim amando; non ista propter carnalem lætitiā celebrando. Martyres enim a nobis quid quærunt. Minus habent, si adhuc laudes hominum quærunt. Si adhuc laudes hominum quærunt, nondum vicerunt. Si autem vicerunt, a nobis propter se nihil quærunt; sed propter nos ipsos quærunt. Dirigatur ergo via nostra in conspectu Domini. Arcta erat, spinosa erat, dura erat : talibus tamque multis

¹ 1 Cor. xv, 9.

transeuntibus lenis facta est. Transiit ipse prior Dominus, transierunt Apostoli intrepidi, postea Martyres; pueri, mulieres, puellæ. Sed quis in eis? Ille qui dixit: « Sine » me nihil potestis facere ¹. »

¹ Joan. xv, 5.

FINIS TOMI CENTESIMI VIGESIMI-SEPTIMI.

ANNOTATIONES.

ANNOTATIO (1) pag. 35.

Hoc loco Lovanienses addiderant: *In hac enim die ad salvanda omnia, oritur lux mundo, defunctis resurrectio, vita mortalibus. Ac propterea hodie utraque Salvatoris et salutis nostræ nativitas celebranda est. Nascitur ergo salus hominum Christus, quem Prophetæ testantur. Nascitur ex Virgine, sicut Isaïas declarat, dicens: Ecce Virgo in utero accipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel, quod interpretatur, Nobiscum Deus. Probat ergo veritatem salutis, ordo nativitatis. Concipit Virgo, virilis ignara consortii, impletur uterus nullo libatus amplexu: sed quod Spiritu sancto castus venter excipit, pura membra servaverunt. Videte miraculum matris Dominicæ. Virgo concipit, Virgo parturit, Virgo post partum permansit. Gloriosa virginitas, et præclara fœcunditas. Virtus mundi nascitur, et nullus gemitus parturientis sentitur. Vacuatur uterus, infans excipitur; nec tamen virginitas violatur. Dignum enim erat, ut Deo nascente, meritum cresceret castitatis; nec per ejus adventum violarentur integra, qui venerat sanare corrupta; nec per eum pudicitia corporalis læderetur, per quem donatur castitas spiritalis. Natus ergo puer, ponitur in præsepe. Et hæc sunt Dei prima cunabula; nec regnator cœli has*